

Mist de sportsector de aansluiting bij de Omgevingswet?

Tekst: **Mark Noordzij, Merle Schots, Rick Prins & Vidar Stevens**

Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Hierin wordt nadrukkelijk benoemd dat gemeenten een gezonde leefomgeving moeten nastreven. Dit opent de deur naar meer beleidsaandacht voor actieve gezondheidsbevordering en positieve gezondheid.

Deze beleidsaandacht wordt verankerd in omgevingsvisies die ruimte bieden om sport, bewegen en actieve gezondheidsbevordering een plek te geven in de ruimtelijke ordening. Zo kunnen omgevingsvisies worden ingezet om de openbare ruimte beweegvriendelijker in te richten. Een grote uitdaging daarbij is het feit dat sportambtenaren traditioneel niet plaats nemen aan de ruimtelijke besluitvormingstafel. Uit een analyse van het Mulier Instituut blijkt dat niet anders te zijn in het opstellen van omgevingsvisies. In het enkele geval dat de sportsector wel participeert in de opstelling van de omgevingsvisie, is het aantal vermeldingen van aan sport gerelateerde termen twee keer zo hoog als wanneer zij niet betrokken is. Uit de analyse blijkt ook dat sport en bewegen veelal geen grote thema's zijn in de omge-

vingsvisies. Dreigt de sportsector de aansluiting bij de Omgevingswet te missen? En welke rol kan het thema sport en bewegen spelen in de omgevingsvisies?

De omgevingswet: Hoe en wat?

Binnen de nieuwe Omgevingswet is nadrukkelijk het streven naar een meer samenhangende en geïntegreerde benadering van de fysieke leefomgeving geformuleerd. Dit doel wordt verankerd in twee verschillende beleidsdocumenten, namelijk de lokale omgevingsvisie en het lokale omgevingsplan. In de omgevingsvisie wordt het kader vastgesteld waarbinnen de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen van de gemeente in de komende decennia moeten passen. Het lokale omgevingsplan vervangt het huidige bestemmingsplan. De Omgevingswet biedt ruimte om sport

De Omgevingswet biedt ruimte om sport en bewegen een plek te geven in de lokale omgevingsvisies

en bewegen een plek te geven in de lokale omgevingsvisies. Dit kan bijvoorbeeld door een beweegvriendelijke openbare ruimte in te richten die uitnodigt tot wandelen en fietsen, of door veilige en toegankelijke speelplekken in te richten. Sport- en beweegbeleid en de ruimtelijke ordening komen dus bij elkaar binnen het kader van de Omgevingswet.

Een analyse van het thema sport en bewegen binnen de omgevingsvisies

Het Mulier Instituut heeft begin dit jaar een kwalitatieve en kwantitatieve tekstanalyse uitgevoerd van 25 destijds beschikbare lokale omgevingsvisies. Het doel van de analyse was te achterhalen hoe verschillende gemeenten het thema sport en bewegen verwerken in hun omgevingsvisies en hoe de lokale omgevingsvisies ingezet kunnen worden om sporten en bewegen in de openbare ruimte te faciliteren. Van de verschillende omgevingsvisies is geanalyseerd welke thema's besproken worden en welke rol sport en bewegen in deze thema's speelt. Uit de analyse komt naar voren dat sport en bewegen geen groot thema is binnen de omgevingsvisies en slechts terugkomt als onderdeel van andere thema's zoals leefbaarheid, mobiliteit of toerisme. Ook zijn sport en bewegen nog geen grote beleidsonderwerpen in de lokale omgevingsvisies. Handhaving van het huidige niveau van de sportvoorzieningen blijkt vooralsnog voor veel gemeenten het belangrijkste beleidsdoel te zijn.

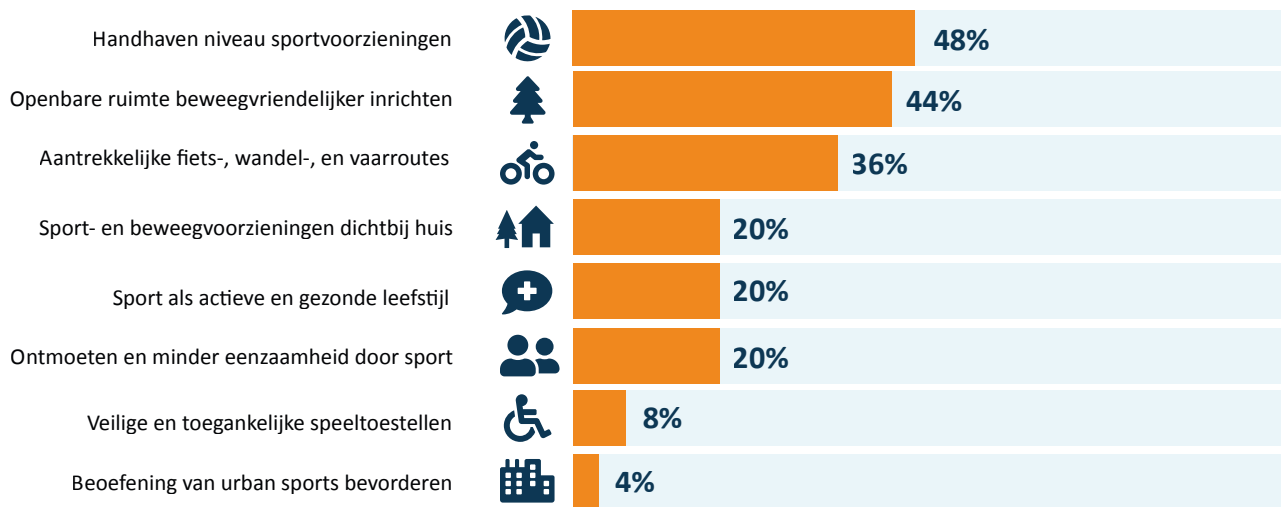
Hoe vaak komen beleidsdoelen over sport en bewegen terug in de omgevingsvisies?

Naast het handhaven van het sportvoorzieningsniveau wordt het beweegvriendelijker inrichten van de openbare ruimte relatief vaak benoemd in de lokale omgevingsvisies. Hieruit blijkt dat gemeenten de openbare ruimte steeds meer beschouwen als een plek waar bewoners (moeten) kunnen sporten en bewegen. Deze focus op de openbare ruimte als onderdeel van het sport- en beweegbeleid sluit goed aan bij de opzet van de Omgevingswet, waarin synergie tussen verschillende beleidstakken een belangrijk doel is. Bovendien sluit het aan bij de trend van herwaardering van de openbare ruimte als plek om te sporten en te bewegen. Deze trend was al ingezet in de voorbije jaren, maar is door de gevolgen van de COVID-19-pandemie in een stroomversnelling gekomen. Gekoppeld aan de heronden waardering voor de buitenruimte, biedt dit kansen voor het verankeren van sport en bewegen in de omgevingsvisies. Een deel van de omgevingsvisies besteedt hier al specifiek aandacht aan, maar grosso

Uit analyse blijkt dat sport en bewegen veelal geen grote thema's zijn in de omgevingsvisies

modo valt er nog veel te winnen. Zo besteden slechts enkele omgevingsvisies aandacht aan het realiseren van veilige en toegankelijke speel- en beweegplekken in de openbare ruimte of aan het beoefenen van urban sports.

Een aantal gemeenten maakt ook de koppeling tussen de inrichting van de fysieke ruimte en sport en bewegen als middel voor actieve gezondheidsbevordering. Zo koppelen vijf van de 25 gemeenten sport en bewegen aan het terugdringen van eenzaamheid en een even grote groep aan het bevorderen van een gezonde leefstijl. Binnen het kader van de Omgevingswet is dit vanwege de focus op positieve gezondheid een belangrijke koppeling. Sportambtenaren kunnen

bijdragen aan deze koppeling, omdat zij een ander perspectief hanteren dan gewoon is in het beleidsveld van de ruimtelijke ordening.

Zwolle: de stad als grootste speelplek

De focus van de Omgevingswet op een integrale aanpak biedt nieuwe kansen voor sportorganisaties en sportambtenaren om de belangen van sport en bewegen in de omgevingsvisies te waarborgen. Maar hoe kan sport en bewegen dan verankerd worden binnen een omgevingsvisie? We gaan wat dieper in op de omgevingsvisie van de gemeente Zwolle om hier een antwoord op te vinden.

Wanneer we de omgevingsvisie van Zwolle bekijken, valt op dat sport en bewegen verflochten zijn met andere thema's en ontwikkelingen binnen de openbare ruimte. Zo worden sport en bewegen gekoppeld aan vergroening en veiligheid, maar ook aan vergrijzing en het levensloopbestendig maken van wijken. Sporten en bewegen kunnen daarbij doelen op zich zijn, maar ook middelen om de gezondheid te bevorderen. Bovendien beschouwt Zwolle de gehele openbare ruimte als een potentiële plek om te sporten en te bewegen. Sporten en bewegen zijn niet langer gebonden aan specifieke, daarvoor aangewezen plekken, maar kunnen overal plaatsvinden op een veilige en laagdrempelige manier.

De gemeente Zwolle spreekt duidelijk de ambitie uit om de openbare ruimte zodanig in te richten dat deze sporten en bewegen kan faciliteren en stimuleren voor meerdere

doelgroepen. Zo richten zij zich op ouderen door te voorzien in een groeiende behoefte aan toegankelijk sport- en beweegaanbod in de buurt en in te zetten op een beweegvriendelijke, veilige openbare ruimte. Deze beweegvriendelijke omgeving komt ook terug in de beleidsdoelen voor jongeren waar ingezet wordt op urban sports en multifunctioneel gebruik van voorzieningen voor sport in de openbare ruimte. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar bijvoorbeeld speelplekken, maar ook naar hoe sportbeoefening los van traditionele voorzieningen plaats kan vinden op plekken in de openbare ruimte, zoals pleinen, parken of parkeergarages.

De gemeente Zwolle maakt in haar omgevingsvisie dus gebruik van de ruimte die de Omgevingswet biedt om sport en bewegen een plek te geven in de ruimtelijke ordening. Zij doen dat door aan te sluiten bij een breed scala aan thema's als gezondheid en mobiliteit en door te benadrukken hoe sporten en bewegen belangrijke bijdragen kunnen leveren aan de beleidsdoelen van deze thema's. Door expliciet de verbinding op te zoeken met de ruimtelijke ordening, zorgen zij er zo voor dat sport- en beweegdoelen een belangrijke plek krijgen in de visie voor de komende jaren.

Kansen voor sportambtenaren: nu is het moment

Met de officiële invoering van de nieuwe Omgevingswet aanstaande zijn veel gemeenten druk bezig met participatietrajecten om de omgevingsvisies op te stellen. Er lijkt daarom geen beter moment om aan te schuiven aan de ruimtelijke besluitvormingstafel om ervoor te zorgen dat het belang van sport en bewegen in de openbare ruimte verankerd wordt in de gemeentelijke visies voor de komende decennia. De nieuwe Omgevingswet biedt veel ruimte voor sport en bewegen door een focus op actieve gezondheidsbevordering en positieve gezondheid. Aansluiten bij deze ontwikkelingen biedt een unieke kans om echt stappen te zetten in het beweegvriendelij-

Sport- en beweg beleid en de ruimtelijke ordening komen bij elkaar binnen het kader van de Omgevingswet

ker inrichten van de leefomgeving. Stappen die hard nodig zijn om de ambities van de Omgevingswet waar te maken. ◀

In de Omgevingswet is synergie tussen verschillende beleidstakken een belangrijk doel